

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ (આરોપમુક્તિ વિરુદ્ધ) નંબર ૧૫૦૦/૨૦૨૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એ વાય કોઝે

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ સમીર જે. દવે

=====

- ૧ શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી હા
આપવામાં આવી શકે છે?
- ૨ પત્રકારને સંદર્ભ કરવામાં આવશે કે નહીં? હા
- ૩ શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે? ના
- ૪ શું આ કેસમાં ભારતનું બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા ના
કોઈ આદેશના અર્થઘટને સંબંધિત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો
સમાવેશ થાય છે ?

=====

દિવંગત ભરતભાઈ ગાંધીની પત્ની સાવિતાબેન

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ :

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી અફતાબુસેન અન્સારી (૫૩૨૦)

વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨,૩,૪ તરફે શ્રી કિર્તીદેવ આર દવે
(૩૨૬૭)

વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨,૩,૪ તરફે શ્રી રાહુલ કે. દવે
(૩૯૭૮)

વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ તરફે જાહેર વકીલ

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એ વાય કોગ્જે

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ સમીર જે. દવે

તારીખ:૨૫/૦૮/૨૦૨૪ મૌખિક ચુકાદો

(પર: માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ સમીર જે. દવે)

૧. ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૩૭૮ (૧) હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી આ અપીલમાં પડકાર એ છે કે બીજા વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ, ભચાઉ, જિલ્લા-કચ્છ દ્વારા સેશન્સ કેસ (નવા) નંબર ૧૦૩/૨૦૨૦ [જૂના સેશન્સ કેસ નંબર ૪૬/૨૦૧૬ તારીખ ૨૯/૦૮/૨૦૨૨

માં પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશને પડકારવામાં આવ્યો છે, જેમાં અહીંના પ્રતિવાદીઓ, મૂળ આરોપી નંબર ૧ થી ૩, ને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૭૬,૩૨૪,૩૫૫,૫૦૬ (૨) અને ૧૧૪ હેઠળ આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા.

૨. હકીકતો ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે;

કથિત ઘટના સમયે આશરે ૩૫ વર્ષની ઉંમરના મૂળ ફરિયાદી (પીડિત) એ ભચાઉ પોલીસ સ્ટેશન, જિલ્લા સમક્ષ ફરિયાદ (આંક-૪૬) દાખલ કરી હતી:કચ્છ-પૂર્વ, ગાંધીધામ ખાતે આઈ.સી.આર. નંબર ૪૩/૨૦૧૬ ધરાવતા પ્રતિવાદીઓ સામે મૂળ આરોપીએ આરોપ લગાવ્યો હતો કે તેના પતિનું બીમારીને કારણે લગભગ પાંચ વર્ષ પહેલાં અવસાન થયું હતું અને તે વોંગ ગામમાં એકલી રહે છે કારણ કે તેના ત્રણ બાળકો, એટલે કે બે દીકરીઓ અને એક દીકરો, જેમાં સૌથી મોટો ૧૪ વર્ષની દીકરી છે, તેઓ હોસ્ટેલમાં રહીને રાપર/ગાંધીધામમાં અભ્યાસ કરતા હતા.

૨.૧ આક્ષેપિત એફ. આઈ. આર. માં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે લગભગ બે મહિના પહેલાં, વાસ્તવિક તારીખ જે પીડિતાને યાદ નથી, લગભગ ૧૨૦૦ વાગ્યે, જ્યારે પીડિતા તેના ઘરે હતી, ત્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૨-આરોપી,

જે તે જ વિસ્તારમાં રહેતો હતો, તેણે તેને તેના મોબાઈલ ફોન પર ફોન કર્યો અને તેને તેના ઘરે આવવા કહ્યું. જ્યારે પીડિતા તેના ઘરે પહોંચી ત્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ તેના ઘરનો દરવાજો બંધ કરી દીધો, તે દરમિયાન પ્રતિવાદી નંબર ૨ તેના ઘરમાં એકલો હતો. વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે ત્યારબાદ પ્રતિવાદી નંબર ૨એ પીડિતાને પકડી લીધી હતી અને તેના પર બળજબરી કરી હતી. પીડિતાએ મદદ માટે બૂમો પાડી હતી, પરંતુ આસપાસના વિસ્તારમાં કોઈ ન હોવાથી કોઈ પણ વ્યક્તિ તેને બચાવવા આવ્યો ન હતો. આરોપ છે કે ત્યારબાદ પ્રતિવાદી નંબર ૨એ પીડિતા પર બળાત્કાર ગુજાર્યો હતો અને જો તેણી આ ઘટના વિશે બીજા કોઈને જણાવશે તો તેને ગંભીર પરિણામો ભોગવવાની ધમકી આપી હતી. ત્યારબાદ પીડિતા પોતાના ઘરે જતી રહી હતી.

૨.૨ વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે ૦૩/૦૪/૨૦૧૬ પર પ્રતિવાદી નંબર ૩-આરોપી, જે પ્રતિવાદી નંબર ૨ની પત્ની છે, તે પીડિતાના ઘરે આવી હતી અને ૧૦૦૦ રૂપિયાની માંગણી કરી હતી, જે પ્રતિવાદી નંબર ૩એ પીડિતાને ધોડો જવા માટે ઉધાર આપી હતી. જ્યારે પીડિતાએ પ્રતિવાદી નંબર ૩ ને ઉપરોક્ત નાણાંની ઓફર કરી, ત્યારે તેણે તે સમયે રકમ સ્વીકારી ન હતી અને તેના બદલે પીડિતાએ તેના ઘરે જઈને રકમ સોંપવા કહ્યું હતું. લગભગ ૧૦૩૦ વાગ્યે, જ્યારે પીડિતા પ્રતિવાદીઓના ઘરે ગઈ, ત્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૩ અને જ બંને હાજર હતા. પ્રતિવાદી નંબર ૩ પીડિતાને બીજા રૂમમાં લઈ ગઈ જ્યાં તેણે

લગભગ બે મહિના પહેલા બનેલી બળાત્કારની કથિત ઘટના વિશે પૂછપરછ કરી.ત્યારબાદ, પ્રતિવાદી નંબર ૪ એક છરી લાવ્યો અને તેને પ્રતિવાદી નંબર ૩ ને સોંપ્યો.પ્રતિવાદી નંબર ૪એ પીડિતાને પકડી લીધી હતી, તે દરમિયાન પ્રતિવાદી નંબર ૩એ પીડિતાને અપમાનિત કરવા માટે તેના વાળ કાપી નાખ્યા હતા.ત્યારબાદ, પ્રતિવાદી નંબર ૩ ગરમ આયર્ન-પ્રેસ મશીન લાવ્યો અને તેને પીડિતાના શરીર પર લગાવવાનો પ્રયાસ કર્યો.પીડિતાએ યાતનાથી પોતાને બચાવવાનો પ્રયાસ કર્યો; જો કે, આવા સમય દરમિયાન, ગરમ ગરમ ઇસ્ટ્રી પીડિતાના હાથ અને શરીરના સંપર્કમાં આવ્યું હતું.વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે ત્યારબાદ પ્રતિવાદી નંબર ૩ એ પીડિતાને ધમકી આપી હતી કે જો તેણીએ આ ઘટના વિશે બીજા કોઈને જાણ કરશે તો તેના ગંભીર પરિણામો આવશે અને ત્યારબાદ પીડિતા તેના ઘરે જવા રવાના થઈ ગઈ હતી.

૨.૩ ૧૪/૦૪/૨૦૧૬ પર પ્રતિવાદીઓ સામે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૭૬,૩૨૪,૩૫૫,૫૦૬ (૨) અને ૧૧૪ હેઠળ ગુનાઓ માટે એફ. આઈ. આર. દાખલ કરવામાં આવી હતી. તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા.પ્રતિવાદીઓ-આરોપીઓ સામે પૂરતા પુરાવા મળ્યા હોવાથી, તેમની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તપાસના અંતે, તેમની સામે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું અને પ્રતિવાદીઓ-આરોપીઓએ

તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપ માટે દોષિત ન હોવાનું કબૂલ્યું હોવાથી, સુનાવણી શરૂ કરવામાં આવી હતી.

૩. સુનાવણી દરમિયાન, ફરિયાદી પક્ષે ૨૦ (વીસ) સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી અને કેટલાક દસ્તાવેજ પુરાવાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો. જો કે, સુનાવણીના અંતે, નીચેની કોર્ટે પ્રતિવાદીઓ-આરોપીઓને શંકાનો લાભ આપીને, વિવાદિત ચુકાદો અને તારીખ ૨૯/૦૮/૨૦૨૨ નો આદેશ પસાર કરીને તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યા હતા. ઉપરોક્ત ચુકાદા અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે, અપીલકર્તા-રાજ્યએ હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

૪. અપીલકર્તા-મૂળ ફરિયાદી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી અન્સારીની સહાયથી લર્નડ એપીપીએ રજૂઆત કરી હતી કે નીચેની કોર્ટે પ્રતિવાદી-મૂળ આરોપીઓને તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં ગંભીર ભૂલ કરી છે. તેમણે વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશમાં સોંપવામાં આવેલા તર્ક દ્વારા કોર્ટને લીધી હતી અને રજૂઆત કરી હતી કે નીચેની કોર્ટે ફરિયાદી-પીડિતાના નિવેદનને માત્ર એ આધાર પર માન્યું નથી કે ફરિયાદ મોકેથી દાખલ કરવામાં આવી હતી. જો કે, સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૪ હેઠળ નોંધાયેલા તેણીના નિવેદનમાં અને પી. ડબલ્યુ.-૧ તરીકે નીચેની કોર્ટ સમક્ષ તેણીના જુવાનીમાં, ફરિયાદી-પીડિતાએ કથિત ગુનામાં પ્રતિવાદી-આરોપીની સંડોવણી વિશે સ્પષ્ટપણે વર્ણવ્યું છે. તે મુજબ, વિવાદિત ચુકાદા

અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશને રદ કરવા અને પ્રતિવાદીઓને તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા તમામ આરોપો માટે દોષિત ઠેરવવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી.

૫. પ્રતિવાદી નંબર ૨ થી ૪, મૂળ આરોપી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી રાહુલ ડેવે રજૂઆત કરી હતી કે વિવાદિત એફ. આઈ. આર. માં પીડિતાએ કોઈ ચોક્કસ તારીખનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી કે જેના પર પ્રતિવાદીઓ દ્વારા કથિત ગુનો કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાય છે.તે માત્ર એવું માનવામાં આવે છે કે ૧૪/૦૪/૨૦૧૬ પર એફ. આઈ. આર. દાખલ કરવાની તારીખના લગભગ બે મહિના પહેલાં, તેના પર બળાત્કારનો કથિત ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો.પીડિતાએ વિવાદિત એફ. આઈ. આર. દાખલ કરવામાં ભારે વિલંબ પાછળ કોઈ સમજૂતી આપી ન હતી. આમ, મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાને રેકૉર્ડ પર ધ્યાનમાં લીધા પછી, નીચેની કોર્ટને ફરિયાદી કેસમાં તથ્ય મળ્યું ન હતું અને આમ, પ્રતિવાદીઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા—તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી આરોપી.

૬. બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાના અવલોકન પર, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે નીચેની કોર્ટે ફરિયાદી— પીડિતાના નિવેદનને મુખ્યત્વે આ આધાર પર માન્યું નથી કે ફરિયાદી પક્ષ

વાસ્તવિક તારીખ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે જેના પર બળાત્કારનો કથિત ગુનો કરવામાં આવ્યો હતો.૧૪/૦૪/૨૦૧૬ પર દાખલ કરાયેલ વિવાદિત એફ. આઈ. આર. માં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે લગભગ બે મહિના પહેલા, જ્યારે તેણી પોતાના ઘરે એકલી હતી ત્યારે લગભગ ૧૨૦૦ વાગ્યે તેણીને તેના મોબાઈલ ફોન પર પ્રતિવાદી નંબર ૨ તરફથી ફોન આવ્યો હતો, જેમાં તેણીને તેના ઘરે આવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું.આરોપ છે કે તે અનુસાર પીડિતા પ્રતિવાદી નંબર ૨ ના ઘરે ગઈ હતી અને જ્યારે તેણી તેના ઘરમાં પ્રવેશી ત્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ મુખ્ય દરવાજો બંધ કરી દીધો હતો.તે સમયે પીડિતાને સમજાયું કે પ્રતિવાદી નંબર ૨ તેના ઘરમાં એકલો છે.વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે ત્યારબાદ પ્રતિવાદી નંબર ૨એ તેના પર બળજબરી કરી હતી અને બળાત્કારનો કથિત ગુનો કર્યો હતો.

૭. આ તબક્કે, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે વિવાદિત એફ. આઈ. આર. માં પ્રતિવાદી નંબર ૨ દ્વારા બળાત્કારના કથિત ગુનાના સંબંધમાં કોઈ ચોક્કસ તારીખનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી.હકીકતમાં, પીડિતા દ્વારા એક ચોક્કસ દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે તેને બળાત્કારનો કથિત ગુનો કઈ તારીખે કરવામાં આવ્યો હતો તે યાદ નથી.નીચેની કોર્ટ સમક્ષ તેણીની જુબાનીમાં પણ પીડિતાએ બળાત્કારનો કથિત ગુનો કઈ તારીખે કરવામાં આવ્યો હતો તેનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી.

૮. તે નોંધની બાબત છે કે પીડિત અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ અને તેનો પરિવાર બંને સંબંધિત સમયે એક જ ગામમાં રહેતા હતા. પીડિતાના માતા-પિતા અને અન્ય સંબંધીઓ પણ તે જ ગામમાં રહેતા હતા. તેમ છતાં પીડિતાએ પ્રતિવાદી નંબર ૨ દ્વારા બળાત્કારના કથિત ગુના વિશે તેના માતાપિતા અથવા સંબંધીઓ/મિત્રોને અથવા તે બાબત માટે સંબંધિત સમયે પોલીસને જાણ કરી ન હતી. આક્ષેપિત એફ. આઈ. આર. દાખલ કરવામાં લગભગ બે મહિનાના વિલંબ અંગે કોઈ વાજબી સમજૂતી સામે આવી નથી. આવા કિસ્સાઓમાં, પરિવારના સભ્યોને જાણ કરવી અને શક્ય તેટલી વહેલી તકે પોલીસ ફરિયાદ નોંધાવવી એ સ્વાભાવિક પરિણામ છે. જો કે, વર્તમાન કેસમાં પીડિતા દ્વારા આવા કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા નથી. હકીકતમાં, તેની કોસ-એક્ઝામિનેશનમાં પીડિતાએ બળાત્કારના કથિત ગુનાની જાણ અન્ય કોઈને ન કરવાની વાત સ્વીકારી છે. વધુમાં, પીડિતાએ પોતે કહ્યું હતું કે, બળાત્કારની કથિત ઘટના જાન્યુઆરી મહિનામાં બની હતી, જ્યારે ૧૪/૦૪/૨૦૧૬ પર દાખલ કરાયેલ વિવાદિત એફ. આઈ. આર. માં એવું જાણવા મળ્યું છે કે બળાત્કારની કથિત ઘટના લગભગ બે મહિના પહેલાં એટલે કે ફેબ્રુઆરી મહિનામાં બની હતી. આમ, જે તારીખે બળાત્કારનો કથિત ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો તેના સંદર્ભમાં ગંભીર વિસંગતતા છે.

૯. એ નોંધવું સુસંગત છે કે તેની કોસ-એક્ઝામિનેશનમાં પીડિતાએ એ પણ સ્વીકાર્યું હતું કે તે સમયે જ્યારે બળાત્કારનું કથિત કૃત્ય કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ રક્ષણનો ઉપયોગ કર્યો હતો, જે હકીકત પીડિતા દ્વારા તેના પોલીસ નિવેદનમાં અથવા સીઆરપીસીની કલમ ૧૬૪ હેઠળ નોંધાયેલા તેના નિવેદનમાં જાહેર કરવામાં આવી ન હતી. પીડિતાએ એ પણ સ્વીકાર્યું હતું કે તે સમયે તેનો પોતાનો મોબાઇલ ફોન હતો.ઉપરોક્ત પાસાઓને ધ્યાનમાં લેતા, આ કોર્ટનો અભિપ્રાય છે કે વિવાદિત એફ. આઈ. આર. દાખલ કરવામાં લગભગ બે મહિનાનો લાંબો અને અસ્પષ્ટ વિલંબ અને પોલીસને મહત્વપૂર્ણ માહિતી જાહેર ન કરવી અને કલમ ૧૬૪ સીઆરપીસી હેઠળના નિવેદનમાં મામલાના મૂળ સુધી જાય છે અને આમ, સમગ્ર ફરિયાદી પક્ષની વાર્તા વિશે ગંભીર શંકા પેદા કરે છે.વધુમાં, તબીબી અધિકારી (આંક-૧૬) ની જુબાનીના સ્વરૂપમાં નોંધાયેલા તબીબી પુરાવા પણ બળાત્કારની કાર્યવાહીની કથાને સમર્થન આપતા નથી.

૧૦. તે ઉપરાંત પીડિતાને ગરમ ઇસ્ત્રી કથિત ચાતના તરફ દોરી જતી ઘટનાઓના ક્રમના સંદર્ભમાં ફરિયાદી પક્ષના કેસમાં વિરોધાભાસ છે.૧૪/૦૪/૨૦૧૬ પર તબીબી અધિકારી સમક્ષ આપવામાં આવેલા પ્રારંભિક ઇતિહાસમાં, પીડિતાએ પ્રતિવાદી નંબર ૩નું નામ તે વ્યક્તિ તરીકે રાખ્યું હતું જેણે તેને ગરમ લોખંડ-પ્રેસથી ત્રાસ આપ્યો હતો, જ્યારે તે જ તબીબી અધિકારી

દ્વારા તે જ દિવસે મોડી સાંજે નોંધાયેલા વિગતવાર ઇતિહાસમાં, પીડિતાએ પ્રતિવાદી નંબર ૩ અને ૪ બંનેને ફસાવ્યા હતા.ઉપરોક્ત ઇતિહાસમાં, પીડિતાએ જણાવ્યું હતું કે ૧૪/૦૪/૨૦૧૬ પર પ્રતિવાદી નંબર ૩ અને ૪ બંને તેના ઘરે આવ્યા હતા અને તેને કોઈ કામના સંબંધમાં તેમના ઘરે જવા માટે કહ્યું હતું અને ત્યારબાદ કથિત ચાતના આપવામાં આવી હતી.જો કે, નીચેની કોર્ટ સમક્ષ તેણીની જુબાનીમાં, પીડિતાએ જણાવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી નંબર ૩ તેના ઘરે આવ્યો હતો અને તેને ૧૦૦૦ રૂપિયા ચૂકવવા કહ્યું હતું, જે તેણે ઉધાર લીધા હતા જ્યારે તેઓ બંને કોઈ જગ્યાએ ગયા હતા અને આવી રકમ તેના ઘરે આવીને સોંપી હતી.આમ, ગરમ લોખંડ-પ્રેસ સાથે ત્રાસના પાસા પર પણ, પીડિતની જુબાનીમાં વિરોધાભાસ છે.વધુમાં, ફરિયાદી પક્ષે ત્રાસના ઉપરોક્ત પાસાને સાબિત કરવા માટે એફ. એસ. એલ. નો કોઈ તબીબી પુરાવો અથવા અભિપ્રાય પણ રજૂ કર્યો નથી.આ સંજોગોમાં, ઉપરોક્ત ગણતરીમાં પણ, ફરિયાદી પક્ષનો કેસ નિષ્ફળ જાય છે.

૧૧. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે આ કોર્ટ દ્વારા અપીલની સુનાવણીનું સંચાલન અને નિયમન કરનારા સિદ્ધાંતો સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા નિર્ણયોના સમૂહમાં ખૂબ જ સંક્ષિપ્તમાં સમજાવવામાં આવ્યા છે.ચંદ્રપ્પા વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય (૨૦૦૭) ૪ એસ. સી. સી. ૪૧૫ના કેસમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટે નીચેના સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કર્યા છે;

“જરૂર. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી, અમારા માનવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણમાં, નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તાઓ સંબંધિત નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો બહાર આવે છે:

[૧] અપીલ કોર્ટને પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની, ફરીથી પ્રશંસા કરવાની અને પુનર્વિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે, જેના આધારે નિર્દોષ જાહેર કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

[૨] ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ એ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ અથવા શરત મૂકી નથી અને અપીલ કોર્ટ હકીકત અને કાયદાના બંને પ્રશ્નો પર તેના પોતાના નિષ્કર્ષ પર પહોંચે તે પહેલાં પુરાવા પર મૂકે છે.

[૩] વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "નોંધપાત્ર અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પર્યાપ્ત આધારો", "ખૂબ જ મજબૂત સંજોગો", "વિકૃત તારણો", "સ્પષ્ટ ભૂલો" વગેરેનો હેતુ નિર્દોષતા સામેની અપીલમાં અપીલ કોર્ટની વ્યાપક સત્તાઓને દબાવી

દેવાનો નથી.પુરાવાઓની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાના નિષ્કર્ષ પર આવવાની કોર્ટની શક્તિને ઘટાડવાને બદલે નિર્દોષ જાહેર કરવામાં દખલ કરવા માટે અપીલ કોર્ટની અનિચ્છા પર ભાર મૂકવા માટે આવા શબ્દસમૂહો "અલંકારિક ભાષાપ્રયોગ" ના સ્વરૂપમાં વધુ છે.

[૪] જો કે, અપીલ કોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ જાહેર થવાના કિસ્સામાં આરોપીની તરફેણમાં બેવડી ધારણા છે.પ્રથમ, ગુનાહિત ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ નિર્દોષતાની ધારણા તેના માટે ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી તે કાયદાની સક્ષમ કોર્ટ દ્વારા દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિને નિર્દોષ માનવામાં આવશે.બીજું, આરોપીએ તેની નિર્દોષતા સુરક્ષિત કર્યા પછી, તેની નિર્દોષતાની ધારણાને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ મજબૂત, પુનઃસ્થાપિત અને મજબૂત કરવામાં આવે છે.

[૫] જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય, તો અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષતાના તારણમાં ખતેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં."

૧૧.૧ આમ, તે એક સ્થાયી સિદ્ધાંત છે કે અપીલની શક્તિનો ઉપયોગ કરતી વખતે, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી તારણો શક્ય હોય તો પણ, અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા નિર્દોષતાના તારણમાં ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં.

૧૨. ગોવા રાજ્ય વિરુદ્ધ સંજય ઠાકરાન અને અન્ય (૨૦૦૭) ૩ એસ. સી. સી. ડપના કેસમાં, સર્વોચ્ચ કોર્ટે આવા કેસોમાં ઉચ્ચ કોર્ટની સત્તાઓનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો.ઉપરોક્ત નિર્ણયના ફક્ત-૧૬માં કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું;

“૧૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે અપીલમાં સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે અપીલની કોર્ટ સામાન્ય રીતે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશમાં દખલ કરશે નહીં, સિવાય કે નીચલી કોર્ટનો અભિગમ કોઈ સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા દ્વારા દૂષિત થાય અને જે નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું હોય તે કોઈપણ વાજબી વ્યક્તિ દ્વારા પહોંચશે નહીં અને તેથી, નિર્ણયને વિકૃત તરીકે દર્શાવવો જોઈએ.માત્ર બે મંતવ્યો શક્ય હોવાથી, અપીલની કોર્ટ એવો મત નહીં લે જે નીચેની કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને અસ્વસ્થ કરે.જો કે, અપીલ કોર્ટ પાસે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની સત્તા છે જો તેનો મત છે કે નીચેની કોર્ટ દ્વારા

લેવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ વિકૃત છે અને કોર્ટે કાયદાની સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે અને રેકૉર્ડ પરના ભૌતિક પુરાવાની અવગણના કરી છે.આવા સંજોગોમાં અપીલ કોર્ટની ફરજ છે કે તે રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે ન્યાયી નિર્ણય પર પહોંચવા માટે પુરાવાની ફરીથી પ્રશંસા કરે કે કેમ તે જાણવા માટે કે કોઈ પણ આરોપી તેના પર આરોપ મૂકવામાં આવેલા ગુનાના કૃત્ય સાથે સંકળાયેલો છે કે કેમ.”

૧૩. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ રામ વીર સિંહ અને અન્યોના કેસોમાં સર્વોચ્ચ કોર્ટ દ્વારા સમાન સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે, ૨૦૦૭ એ. આઈ. આર. એસ. સી. ડબલ્યુ. ૫૫૫૩ અને કાનૂની પ્રતિનિધિ વિરુદ્ધ એમ. પી. રાજ્ય દ્વારા ૨૦૦૭ એ. આઈ. આર. એસ. સી. ડબલ્યુ. ૫૫૮૮ માં નોંધાયેલા કેસમાં ગિરિજા પ્રસાદ (મૃત) માં.આમ, આ કોર્ટ નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામે જે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે, તે સારી રીતે પતાવટ થયેલ છે.

૧૪. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને અને ચુકાદા અને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશથી ઉદ્ભવતા અપીલને સંચાલિત કરતા કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, આ કોર્ટને વર્તમાન અપીલમાં કોઈ આધાર મળતો નથી.અમે વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશમાં નીચેની કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા તર્ક અને તારણો સાથે સંપૂર્ણ સંમત છીએ અને તેથી, આ અપીલને ધ્યાનમાં લેવાનું કોઈ કારણ મળતું નથી.

૧૫. પરિણામે, અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે. જામીન બોન્ડ, જો કોઈ હોય તો, ડિસ્ચાર્જ થઈ જાય છે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી તરત જ સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવે.

(ન્યાયમૂર્તિ એ વાચ કોગ્જે)

(ન્યાયમૂર્તિ સમીર જે. દવે)

પ્રવીણ કરુણન

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.